

El llenguatge

Es diu 22/XI/1929

Frases com Es posa un tros de bacallà en remull, Es venen duros a quatre pessetes 1 Es fa saber que hi haurà ball a la sala, amb un subjecte indeterminat i representat pel pronom es, són anomenades passives pronominals o, també, passives reflexes. Amb el mateix valor que aquest pronom, en aquestes frases, es pot fer servir també una altra forma pronominal, hom, que exigeix sempre el verb en singular, o bé un, un hom, la gent, etc. Es justament a un d'aquests darrers termes o conjunts a què cal recórrer en frases amb verbs com queixar-se, empassar-se, adonar-se, abstenir-se, avenir-se, penedir-se, doldre's, etc, que exigeixen en tots els seus usos el reforç de la partícula pronominal —i anomenats, per això, pronominals. Efectivament, frases com Es queixa de la seva absència o Es van empassar aquelles mentides, han d'ésser interpretades necessàriament amb un subjecte, no indeterminat sinó sobreentès (ell o ella, ells o elles). I caldria recórrer als altres mitjans indicats si es volia denotar que l'acció del verb és deguda a una persona indeterminada: Hom es queixa de la seva absència, La gent es va empassar aquelles mentides.

Quan el verb d'una oració passiva pronominal és transitiu s'arriba a establir una identificació entre el subjecte i el complement acusatiu. En una oració com Aquestes festes se celebren cada dos anys, ja es considera fins i tot que el subjecte és aquestes festes, aquesta oració podent-se equiparar a una oració reflexiva com Aquestes noies es dutxen cada dia. Però en d'altres oracions en què ja no podríem establir aquesta equiparació, com S'agafa la paella pel mànec, Se senten els crits de la gent i Es confirma que vindran demà, el complement acusatiu es comporta també com si fos el subjecte de l'oració, per la concordança que observa amb el verb —Se senten els crits...—, per la dificultat —o quasi incapacitat— d'ésser representat pels pronoms febles corresponents, i per la seva capacitat de sobreentendre's. Així, S'agafa la paella pel mànec es podria reduir a S'agafa pel mànec. Se senten els crits de la gent es podria reduir a Se senten. I Es confirma que vindran a Es confirma.

Albert Jané